

Potreba sieťovania a koordinácie aktérov, subjektov a inštitúcií pre záchranu salašníctva a pasenia v súlade s potrebami ochrany prírodného a kultúrneho dedičstva, biodiverzity a miestnej ekonomiky v rámci Slovenskej republiky

Peter Madigár

Iniciatíva pre zachovanie pastierstva a salašníctva v Malej Fatre a Kysuckej vrchovine

Convention on
Biological Diversity

INFORMAČNÝ DEŇ

Stretnutie pracovnej skupiny pre veľké šelmy
v rámci Karpatského dohovoru a Dohovoru o biodiverzite
zamerané na pastierstvo a salašníctvo na Slovensku

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu
Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku.
Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu v rámci Operačného programu Kvalita Životného prostredia.

„pasieme z posledného“

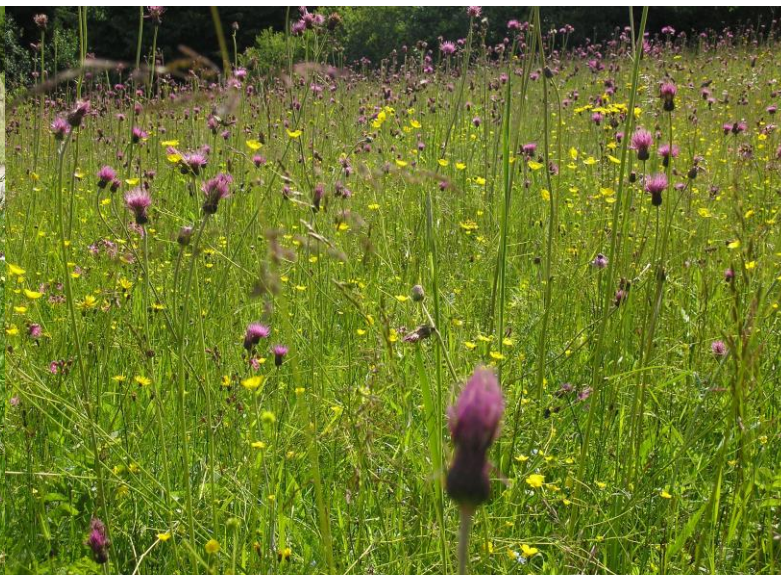
Naozaj chceme zachovať pasienie v krajine?

príroda

rôznorodosť

kultúra

Rozmanitosť kultúry a jej fenoménov	Kultúrne dedičstvo	Zachovanie holí, horských a podhorských lúk a pasienkov	Prírodné dedičstvo	Biodiverzita
<p>Kultúrne fenomény : zvyky, tradície, propagácia miestnej histórie, umocňovanie poznania miestnej histórie, kultúrneho dedičstva a hrdosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizácia, spoluorganizácia ovčiarskych akcií (rediky, rozsady, jánske hostiny, iné akcie) - výskum/mapovanie salašníctva a pastierstva v regióne (etnografický, historický zameraný na zachytenie posledných pamätníkov pôvodného salašníctva a salašného hospodárenia, ale aj súčasných) - výskum /mapovanie sezónnych chotárných sídiel-cholvarkov(etnografický, historický výskum zameraný na zachovanie) 	<p>Trvalo udržateľné (tradičné – moderné) prírode blízke obhospodarovanie krajiny:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kosenie a manažment: - Kosenie podhorských / horských lúk ohrozených zánikom, obnova udržateľného obhospodarovania • Pastva: - Podpora a pomoc pri udržiavaní a obnove pastvy v rámci biotopov 	<p>Prírodné fenomény - zvyšky Zapadokarpatskej divočiny:</p> <p>Potreba zachovávať, udržiavať a zveľaďovať zvyšky divokej prírody bez zásahu človeka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Propagácia týchto hodnôt a potreby symbiózy človeka a prírody 		
<p>Zachovanie pôvodných druhov hosp. zvierat – najmä oviec (valaška, cigaja):</p> <p>Podpora chovateľov pri chove tradičných plemien, podpora chovu a propagácia tradičných plemien:</p> <ul style="list-style-type: none"> - propagácia tradičných plemien 	<p>Zachovanie tradičného salašníctva ako jedinečného fenoménu a spôsobu hospodárenia v krajine:</p> <p>Salašníctvo ako spojenie historickej kultúrnej tradície, trvalo udržateľného obhospodarovania krajiny a výroby zdravých miestnych produktov</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podpora a udržanie salašného hospodárenia v MF a K Vrchovine: napr. v terchovskej doline sa jedná už len o posledných pár chovateľov, pričom ľudia vo viacerých obciach ešte chovajú a aj by mali záujem dať na salaš na leto 	<p>Prírodný turizmus:</p> <p>Podporovať v regióne prírodný turizmus v udržateľnej miere so zapojením miestnej komunity (prírodné procesy, zvieratá, stopovanie, kónská turistika a pod:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Predávanie zážitku - Trasy a sprievodcovia 		
<p>Tradičné a zdravé miestne výrobky (špeciality, byrdza, oštiepok):</p> <ul style="list-style-type: none"> - výroba miestnych zdravých produktov, výroba tradičných výrobkov, ktoré sú na ústupe, ale žiadané (oštiepok), bryndza, podpora zjednodušovania legislatívy ako v PL, zmena EU smernice? 	<p>Vzdelávanie a osвета (široká verejnosť, turisti, miestni, deti v regióne):</p> <p>Vzdelávanie v oblasti hodnôt prírody, krajiny, miestnej kultúry a trvalo udržateľného hospodárenia</p> <p>-- web/ vydávanie publikácií, organizovanie zážitkových aktivít, kampane, tvorba turistickej infraštruktúry</p>	<p>Zachovanie prírodných a poloprírodných biotopov :</p> <p>Potreba zachovávanía pôvodných biotopov a biotopov, ktoré boli dotvorené za účasti vplyvu človeka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ochrana bezzásahových území - Manažment, revitalizácia a záchrana poloprírodných biotopov, ktoré vznikli za účasti človeka 		
<p>Agroturistika:</p> <p>Vytváranie autentickej agroturistickej ponuky v regióne umožňujúcej chovateľom a miestnej komunite diverzifikovať svoje poľnohospodárske činnosti a príjmy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pobyty na salašoch/farmách s aktívnou pomocou - Špeciálne animačné aktivity spojené s témou 	<p>Budovanie / oprava turistických chodníkov</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oprava zošľapaných exponovaných chodníkov, ktoré vedú cez najhodnotnejšie biotopy 			
	Záujmy a potreby ľudí		SPOLUPRÁCA	
			Potreby ochrany prírody	

Krajina, flóra, fauna

Záujmy a potreby ľudí

UDRŽATEĽNÁ
EKOMIKA

Kultúrne fenomény : zvyky, tradície,

Prírodné fenomény : zvyšky Západokarpatskej divočiny

Tradičné a zdravé miestne výrobky (špeciality, syry,
byrnadza, oštiepok)

Prírodný turizmus

Trvalo udržateľné (tradičné – moderné) prírode blízke obhospodarovanie krajiny

Zachovanie tradičného salašníctva ako jedinečného fenoménu a spôsobu hospodárenia v krajine

Kultúrne dedičstvo

Rozmanitosť kultúry a jej fenoménov

UDRŽATEĽNÁ
EKOMIKA

Zachovanie holí,
horských a
podhorských lúk a
pasienkov

UDRŽATEĽNÁ
EKOMIKA

Biodiverzita

Prírodné dedičstvo

Agroturistika

Vzdelávanie a osveta (široká verejnosť, turisti, miestni, deti v regióne)

Budovanie / oprava turistických chodníkov

Zachovanie pôvodných druhov hosp. zvierat – najmä oviec (valaška, cigaja)

SPOLUPRÁCA

Zachovanie pôvodných biotopov,
pôvodných druhov rastlín a zvierat –
„divočiny“, poloprírodných biotopov,
ktoré vznikli súčinnosťou človeka a prírody.

UDRŽATEĽNÁ
EKOMIKA

Potreby ochrany prírody

Ľudia a komunita

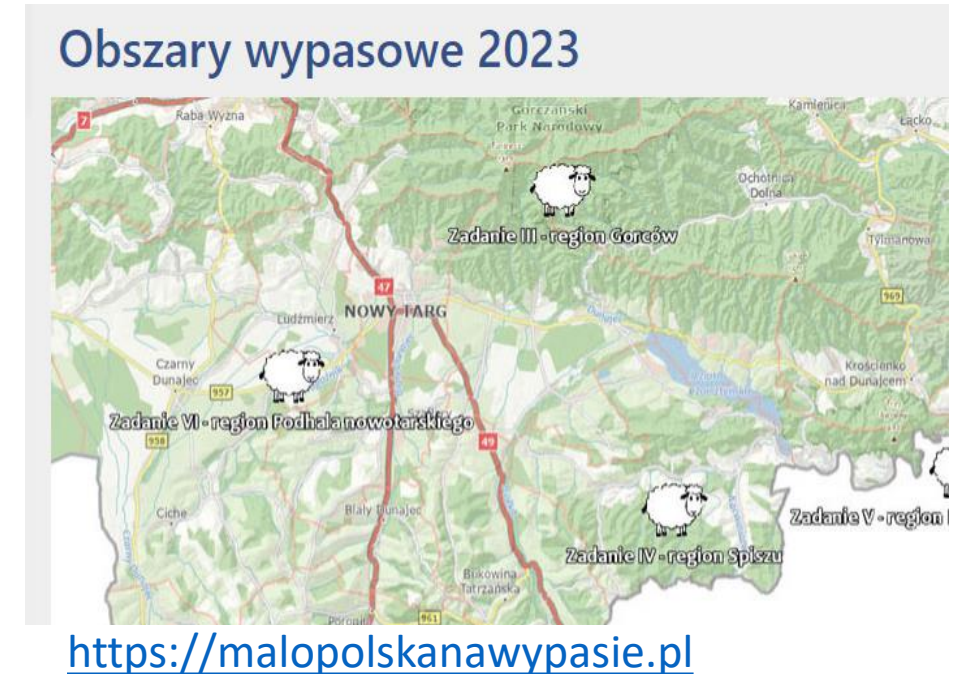
Ked' to ide „za kopcami“,

Programy podporujúce vypásanie cenných biotopov v Karpatoch v Poľsku

„Malopolský kultúrny výpas“

- extenzívne metódy hospodárenia ako ekologický spôsob zachovania biorôznorodosti a krajinného rázu -

<https://miip.geomalopolska.pl/mapa/owce.html>

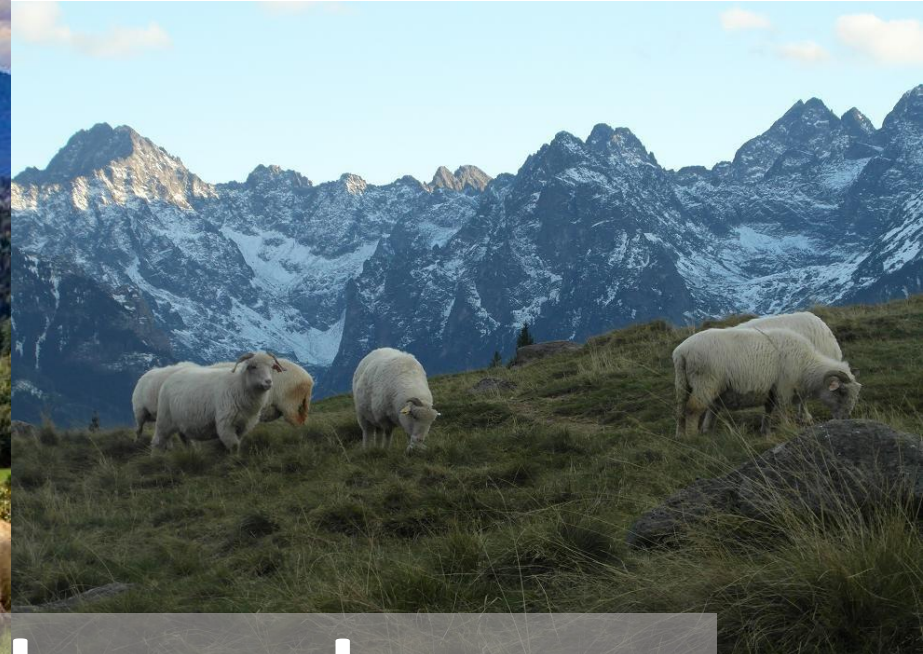
<https://malopolskanawypasie.pl>

Vypásanie oviec v mimoriadne cenných horských oblastiach Sliezkych Beskýd a Krakovsko-čenstochovskej jury podporované Sliezkym vojvodstvom - **OWCA PLUS**

<https://geoportal.orsip.pl/gis/apps/webappviewer/index.html?id=362c6049183d4cdca71e3b20668befdd>

Podsumowanie informacji	
Wojewódzki Program - Owca Plus do roku 2027 dla obszaru Jury Krakowsko-Częstochowskiej	65
Wojewódzki Program - Owca Plus do roku 2027 dla obszaru Beskidów i Pogórza	154
Beskidzki Szlak Bacówek	22

pastva v chránených územiach s podporou

Tradičné postupy a infraštruktúra

Živá pastierska kultúra a tradície

Miestne produkty - miestna ekonomika

...aj u nás to pôjde, ak budeme naozaj chcieť

- mať reálny záujem pomôcť tým posledným, čo to ešte nevzdali
- pripraviť špeciálne podporné mechanizmy (vrátane fondových)
- spojiť expertov na ochranu prírody, chov oviec, kultúru a miestnych aktérov so salašníkmi, samosprávami a ďalšími
- podporiť miestnu ekonomiku a miestne produkty v špecifickom režime
- riešiť popri zachovávaní dôležitých prírodných procesov aj vhodné zachovanie udržateľného manažmentu tam, kde je to vhodné, zapájanie ľudí z miestnych komún do procesov a ich reálnu podporu
- spolupracovať doma, ale aj v zahraničí

Sieťovanie, spolupráca, systémová podpora

- vytvorenie pracovnej skupiny pre podporu pasenia/salašníctva (štát, samospráva, aktéri)
- tvorba podporných mechanizmov, cielená podpora a záchrana na všetkých úrovniach
- spoločné projekty, vlajkové projekty
- registrácia salašníctva do nemotného kultúrneho dedičstva v SR, následne UNESCO (spolu s ostatnými karpatskými krajinami)
- študijné cesty za dobrými príkladmi
- audit pasienkov, platforma pre podporu pasenia v chránených územiach
- zapájanie miestnych aktérov, miestnej komunity ....

Ďakujem za pozornosť

Peter Madigár

*Iniciatíva pre zachovanie
salašníctva a pastierstva v
Malej Fatre a Kysuckej
vrchovine*

madigar@mas-td.sk

+421 917 978 756

INFORMAČNÝ DEŇ

*Stretnutie pracovnej skupiny pre veľké šelmy
v rámci Karpatského dohovoru a Dohovoru o biodiverzite
zamerané na pastierstvo a salašníctvo na Slovensku*

